

Gerard Kramer

Gevangenschap in het Nieuwe Testament

WoordStudie

Een straf?

Het Romeinse strafrecht kende niet de gevangenisstraf zoals wij die kennen. Men werd in een gevangenis opgesloten als de overheid dit in het belang vond van de openbare orde, zodat er tijd was uit te zoeken wat er precies was gebeurd. Doorgaans zat men dus gevangen in afwachting van de rechtszaak en het definitieve vonnis – de doodstraf, of verbanning –, of in afwachting van de uitvoering van het vonnis (zie o.a. Hand. 23:35).

Zo zien we dat na de onlusten in Filippi de vermeende aanstichters – Paulus en Silas – door de lokale overheid in de gevangenis worden geworpen. Paulus maakt als Romeins burger bezwaar tegen het feit dat hij onveroordeeld gezeseld en in de gevangenis geworpen is. Dat laatste moet als één handeling worden beschouwd: na een vonnis mocht de veroordeelde worden gezeseld en vervolgens in de gevangenis worden geworpen, tot aan de voltrekking van het vonnis. Pas daarna stond ook de mogelijkheid van een beroep op de keizer open. Voorafgaand aan het vonnis mocht een Romeins burger niet gezeseld worden, en met name daartegen – het onveroordeeld in het openbaar gezeseld worden – maakte Paulus bezwaar (Hand. 16:37). Er was geen wettelijke termijn voor zo'n

detentie; de Romeinse overheid keek dan ook niet op een maand of jaar meer of minder (zie Hand. 24:27).

Binden of boeien

Het grondwoord van de meeste Griekse woorden die iets met gevangenschap te maken hebben, is *deoo*, dat 'binden' of 'boeien' betekent. Zo staat er in Matteüs 14:3 dat Herodes Johannes de Doper gegrepen en gebonden had. Ook de Heer Jezus is gebonden (Matt. 27:2). Verder komen we het woord vaak tegen in het boek Handelingen (zie 9:2,14,21; 12:6; 21:11,13,33; 22:5,29; 24:27 – 'gevangen', lett. 'geboeid'). Paulus gebruikt dit woord ook in overdrachtelijke zin in Handelingen 20:22.

Band of boei

Een band of boei werd Gr. *desmos* genoemd, meervoud *desmoi* en *desma*. We treffen het o.a. aan in Handelingen 16:26 en 20:23 ('gevangenschap'); zo ook in 23:29; 26:29, 31 ('gevangenschap').

Gevangene

Een woord voor 'gevangene' is Gr. *desmios*. Als we ons opnieuw tot het boek Handelingen beperken, zien we dat het voorkomt in Handelingen 16:25, 27; 23:18; 25:14, 27; 28:17. Het verband met het woord 'binden' komt naar voren in Hebrëen 13:3, waar letterlijk staat: 'Gedenkt de gevangenen als medegebondenen / medegeboeiden'. Een ander, hiermee verwant woord voor gevangene is *desmootès*, dat voorkomt in Handelingen 27:1, 42.

Gevangenis

Het Griekse Nieuwe Testament kent twee woorden voor gevangenis. Het ene woord, *desmootèrion*, hangt weer samen met *deoo*, en komt voor (vertaald als 'kerker') in Matteüs 11:2 en in Handelingen 5:21, 23; 16:26. Het andere woord is *fulakè*, en dat legt meer de nadruk op het feit dat men bewaakt wordt – denk aan onze uitdrukking 'iemand in verzekerde bewaring stellen'. Dit woord komt overigens veel vaker voor dan het eerder genoemde. Kennelijk gold het *bewaakt*

worden – en dus het bepaald worden bij de onvrije status – als het meest kenmerkende voor het gebouw waarin de gevangenen zich bevonden.

Gevangenschap voor Christus

Paulus heeft zijn gevangenschap enkele keren in verband met Christus gebracht (zie Ef. 3:1; 4:1; 2 Tim. 1:8; Filemon:1,9; vgl. Fil. 1:13). Hij was ten diepste een gevangene van Christus, niet van de Romeinse overheid. Wat een voorbeeld is de apostel!

Oude Sporen 2014

